

Зовнішній вектор

«Клієнти дедалі більше вірять у можливість отримання сатисфакції через міжнародні інституції»

ВВАЖАЄ ОЛЕКСАНДР СТРОКАНЬ, ПАРТНЕР, АДВОКАТ, КЕРІВНИК ПРАКТИКИ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ АО MITRAX

ОЛЕКСАНДР СТРОКАНЬ

Народився 1993 року в Києві. Юридичну освіту здобув у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Юридичною практикою займається з 2013 року. У 2019 році отримав свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю та увійшов до партнерського складу адвокатського об'єднання Mitrax.

Спеціалізації: господарські спори, корпоративне право, захист бізнесу, антирейдерська практика.

У 2020 році був фіналістом конкурсу ААУ в номінації «Адвокат року у сфері антирейдерської практики», у 2021-му — номінації «Адвокат року в судовій практиці», «Адвокат року у сфері антирейдерської практики».

У 2023 році призначений головою комітету ААУ з господарського права.

З 24 лютого 2022 року перебуває в лавах ЗСУ. Нагороджений відомчими відзнаками та орденами.

— Після повномасштабного вторгнення РФ в Україну питання правового захисту бізнесу набуло особливої актуальності. Які завдання вийшли на перший план у 2023 році?

— В Україні ринок юридичних послуг досить динамічний і постійно змінюється відповідно до змін в економічному, політичному та правовому середовищі. За останній рік питання правового захисту бізнесу набуло особливої актуальності через події, пов'язані з повномасштабним вторгненням росії в Україну, та зміни в геополітичних умовах. Зокрема, держава за будь-яку ціну почала намагатися збільшити дохідну частину бюджету, забезпечити фінансову стабільність країни та показати західним партнерам «шоу» про забезпечення високого рівня правопорядку для подальшого залучення інвестицій.

Може, наміри і правильні, але їх реалізація — окрема проблема. У нашій практиці ми зіткнулись насамперед із великою кількістю запитів щодо безпідставного та безпрецедентного за своєю безглуздістю тиску правоохоронних і контролювальних органів на бізнес. Тепер основний ворог бізнесу не рейдерство, що процвітало в країні п'ять років тому, а сама держава.

Зокрема, надумані донарахування податків, відновлення податкових перевірок, небажання податківців чути аргументи бізнесу змусили нас посилювати податкову практику новими спеціалістами — до команди Mitrax серед іншого долучилась Оксана Малихіна, екскерівниця столичного податкового органу.

Тільки протягом місяців наша податкова практика звернулася до суду щодо оскарження ППР на загальну суму понад 5 млрд грн.

Також стало більше завдань, пов'язаних зі спорами на митниці. Це в основному або немотивовані рішення щодо завищення митної вартості для імпортерів, або блокування експортно-імпортерських операцій, пов'язаних з нібито «недоведенням країни походження товару». Знову ж таки, будь-які аргументи чи документи підприємців митницею,

як правило, ігноруються, що змушує нас звертатися до суду.

Окремим активним напрямом також став захист інтересів бізнесу в процедурах державних закупівель. Розпорядники державних коштів систематично приймають очевидно непослідовні рішення щодо різних учасників закупівлі. На щастя, АМКУ швидко й ефективно розглядає скарги, відновлюючи справедливість.

Тобто, як бачимо, взаємодія з державою для бізнесу — це суцільне порушення його прав. Вважаю, саме цей напрям залишиться максимально актуальним щонайменше на найближчі роки.

— Чому захист українського бізнесу від тиску правоохоронних органів сьогодні виокремлюється ледь не в окрему практику?

— Тому що тиск правоохоронних органів на бізнес був і залишається системною проблемою. Під час воєнного стану це проявляється ще яскравіше, адже порушення прав нерідко прикривається саме воєнним станом.

Також згадайте цитату одного відомого політика про «гусака, якого треба обципувати так, щоб він не кричав». Цією фразою цілком можна описати сучасне ставлення державних та правоохоронних структур до бізнесу: мало не щодня ми чуємо про обшуки, арешти майна та коштів реального сектору економіки — підприємств, які тримають нашу країну на плаву.

З нашого досвіду, це, як правило, фактові кримінальні провадження, пов'язані з нібито ухиленням від сплати податків чи розтратою державних коштів за результатами проведених закупівель.

Водночас правоохоронні органи не соромляться обґрунтовувати обшуки та арешти доповідними записками, рапортами оперативних співробітників, «експертизами» про «імовірність ознак ухилення від сплати податків у випадку, якщо буде доведено безтоварність операцій», та власними домислами.

Зрозуміло, що такі справи не мають реальних судових перспектив, але сильно впливають як на репутацію компаній, що потрапили під приціл правоохоронців, так і на можливість провадити діяльність.

Усе це, зокрема, підштовхнуло нас до розширення практики захисту прав через ЄСПЛ — клієнти дедалі більше вірять у можливість отримання сатисфакції через міжнародні інституції, які, враховуючи геополітичну ситуацію, змусять державу змінити вектор взаємодії з бізнесом із тиску на сприяння.

— Які нагальні питання сьогодні найбільш актуальні для бізнесу, які клієнтські запити переважають у портфелі компанії?

— Після повномасштабного вторгнення наша держава відчуває великий бюджетний дефіцит, пов'язаний з військовими витратами, а тому всі контролювальні органи фактично отримали внутрішнє розпорядження на його поповнення.

Тож потреба правового захисту бізнесу від тиску з боку держави, надмірної уваги правоохоронних та контролювальних органів сягнула нового рівня.

Складається ситуація, коли, з одного боку, держава просить бізнес максимально підтримувати економіку, а з

іншого — починає тероризувати поновленням перевірок, блокуванням податкових накладних, підвищеннями тарифів на електроенергію тощо.

У своїй роботі ми бачимо суттєве підвищення запиту бізнесу на захист передусім від дій податкових органів, які просто прагнуть безпідставно покарати бізнес, вигадуючи щоразу нові ідеї для поповнення державного бюджету.

Насамперед це блокування податкових накладних, несправедливі рішення щодо тендерних закупівель, затримка чи зловживання в експортно-імпортерських операціях.

Зокрема, згідно з результатами шостої хвилі щорічного опитування Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, більш ніж 70 % імпортерів, що стикалися з труднощами в процедурі визначення митної вартості товарів, повідомляють про її необґрунтоване збільшення та відмову митниці визнавати контрактну ціну товару.

Понад 60 % повідомляють про непрозору визначення митної вартості товарів та вимоги надати багато документів.

Право митних органів самостійно переконатися в правдивості чи точності заявленої вартості закріплено на законодавчому (і міжнародному) рівні.

Однак, попри те що питання можливості та процедури коригування митницею вартості врегульовано доволі детально, це не забезпечує процедуру від дискреції та, як наслідок, корупційних проявів.

Таким чином, навіть маючи законодавство, максимально наближене до ГАТТ/СОТ і Митного кодексу ЄС (у частині митної оцінки товарів), правозастосування крокує шляхом презумпції вини платника податків.

— Чи відповідає на практиці регуляторна політика держави викликам сьогодення, з яким стикається бізнес?

— На жаль, зовсім не відповідає. Хоча на словах держава нібито декларує курс на дерегуляцію бізнесу, на практиці зміни йдуть надто повільно. І це в умовах, коли бізнесу необхідно майже постійно швидко адаптуватися до нових умов.

— Які юридичні послуги зараз мають підвищений попит?

— Після повномасштабного вторгнення РФ в Україну питання правового захисту стало одним із найважливіших для українського бізнесу. Нові реалії, пов'язані з окупацією частини території країни, вимагають ефективного юридичного супроводу. Це створює підвищений попит на юридичні послуги в таких сферах, як міжнародне право, корпоративне право та захист інтересів в іноземних судах і арбітражах.